

## **АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ КОЛАБОРАЦІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Продан Ірина Олександрівна**

*аспірант кафедри політичних наук і права  
Київського національного університету будівництва і архітектури  
м. Київ, Україна*

Антикорупційний аспект у протидії колабораціонізму є достатньо новою проблематикою, котра, приміром, має об'єктивну реальність, проте потребує окремої наукової акцептуалізації та фокусування у сучасних кримінально-правових та теоретичних дослідженнях. Важливо констатувати той факт, що положення норм статті 111-1 достатньо ефективними, оскільки закон про введення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність набув чинності 15 березня 2022 року і одразу почали здійснюватися кримінальні провадження. Характерним фактом важливості статті 111-1 для встановлення правопорядку є перший вирок за частиною 1 статті 111-1 КК України у Харківській області, винесений одним з районних судів вже 20 квітня 2022 року, тобто трохи більше, ніж через місяць після ухвалення нашого закону. Хоча сам вирок визначив достатньо м'яку міру покарання – 10 років позбавлення права обіймати посади, пов'язані із виконанням функцій держави та місцевого самоврядування, проте швидкість його ухвалення говорить про актуальність даної норми.

Загалом, частина 1 статті 111-1 стосується публічного заперечення російської збройної агресії та публічних закликів до підтримки нової влади і вона знайшла своє широке застосування у порушенні кримінальних справ щодо колабораційних злочинів. За даними системи «Армор», у якій містяться відомості про внесення Національною поліцією України відомостей про кримінальні правопорушення до ЄРДР, наразі спостерігаємо тільки наявність 17 справ саме за частиною 1 статті 111-1 КК України з загальної чисельності – 32 справи, які внесені до даного реєстру співробітниками Міністерства внутрішніх справ України. Водночас основна маса кримінальних справ розслідується слідчими СБУ, з відкритих джерел відомо, що станом на середину січня чисельність порушених кримінальних справ перевищує позначку у 2300.

Водночас Єдиний державний реєстр судових рішень за період з 16 березня 2022 року і по сьогодні показує наявність 114 вироків за різними складами злочинів, передбачених статтею 111-1. У розрізі географії винесення вироків не можна констатувати, що питома вага таких вироків

на деокупованих територіях глобально більша, ніж на тих територіях, які не перебували в окупації. Вироки по різних частинах статті 111-1 виносилися як у Харківській області, так і у місті Києві, Київській, Житомирській, Одеській та інших областях.

Якщо говорити про соціальний розріз категорій осіб, що вчинили злочини, кваліфіковані статтею 111-1, то потрібно зазначити наявність певних закономірностей.

Так, вирок судів і матеріали кримінальних проваджень показують, що суб'єктами даних правопорушень дуже часто стають воєнні пенсіонери, які мали зв'язки із військовослужбовцями росії під час спільного навчання за часів сср, або проходження з ними спільної служби в армії. Такі особи часто є носіями ідеологічних цінностей сср та дуже часто закликали до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України, зокрема Криму.

На окупованих і деокупованих територіях достатньо великою категорією правопорушників є злочинці, котрі притягуються до відповідальності за здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти (ч. 3 статті 111-1). Очевидною закономірністю тут варто визнати специфіку освіти як інструменту пропаганди і тому російські окупанти тут приділяли особливу увагу і однозначно здійснювали примус до вчинення таких злочинів. Проте наявність багатьох свідчень і відеозаписів вчинення цих злочинів переконливо доводить, що притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення даних злочинів дуже часто здійснювалося саме за добровільну пропаганду у закладах освіти і переведення навчального процесу на російські стандарти.

Проте, за даними справ, розміщених у судових реєстрах та з урахуванням матеріалів розслідувань правоохоронних органів можна припустити, що доцільно внести доповнення у статтю 111-1 щодо спеціального суб'єкта злочину – державних службовців та представників органів місцевого самоврядування, депутатів всіх рівнів. Вчинення колабораціонізму такими посадовими особами здійснюється за умов, коли вони наділені певними повноваженнями представляти державу і руйнування держави представниками держави – це ті кваліфікаційні ознаки, які мають соціальну корупційну зумовленість та надають підстави відносити таких осіб до категорії спеціального суб'єкта злочину і за такі діяння дані суб'єкти повинні отримувати більш високу міру покарання.